

TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

S P R E N D I M A S **IŠKELTI DRAUSMĖS BYLĄ** **TEISĖJUI V. A.**

2017 m. kovo 13 d. Nr. 18 P-2
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, dalyvaujant Aurelijui Gutauskui (pirmininkas), Sigitai Bieliauskienei (pranešėja), Gintautui Būgai, Tomui Janeliūnui ir Antanui Šenavičiui, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Aurelijai Pauliukaitei, Nacionalinės teismų administracijos patalpose išnagrinėjusi V. V. teikimą dėl drausmės bylos iškėlimo Kretingos rajono apylinkės teismo teisėjui V. A., susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

Pareiškėja V. V. kreipėsi į Teisėjų tarybą su skundu, prašydama įvertinti baudžiamosios bylos, kurioje jos sūnus buvo kaltinamasis, o ji liudytoja, nagrinėjimo aplinkybes. Teisėjų taryba persiuntė Teisėjų etikos ir drausmės komisijai (toliau – ir Komisija) nagrinėti pareiškėjos V. V. skundo dalį, nesusijusią su teisingumo vykdymo veikla, t. y. dėl Kretingos rajono apylinkės teismo teisėjo V. A. galimai nepagarbaus elgesio su proceso dalyviais.

Pareiškėja V. V. skunde nurodo, kad teisėjas V. A., žinodamas, kad jie (pareiškėja ir jos sūnus) neturi advokato, pradėjo procesą, jos sūnų uždarė į apribojimo narvą. Teismo posėdis, anot pareiškėjos, prasidėjo puolimu. Prokurorė, žinodama, kad tokie veiksmai negalimi, sustabdė procesą ir kaltinamajam buvo leista susirasti advokatą. Nors kitame teismo posėdyje jau dalyvavo kaltinamojo advokatas, tačiau teisėjas toliau vedė procesą nepagarbiai ir šališkai, į advokato užduotus klausimus, replikuodavo: „jau atsakyta“, neleido užbaigti klausimų, neišklausė kaltinamojo, tyčiojosi iš liudytojos, užduodamas asmeninius klausimus apie turimas žemes. Pareiškėja V. V. teigia, kad teisėjas V. A. ant jos šaukė, neleido kalbėti, šaipėsi, jai kalbant krapštė nagus.

Teisėjas V. A. rašytiniame paaiškinime Komisijai nurodo, kad 2016-09-09 teismo posėdyje kaltinamasis buvo pasodintas į specialią vietą teismo posėdžių salėje, kuri skirta kaltinamiesiems. Kaltinamojo prašymo skirti gynėją netenkino, nes nebuvo pagrindų, numatytų Baudžiamosio proceso kodekso 51 straipsnyje. 2016-09-09 posėdis atidėtas, nes nukentėjusieji pareiškė civilinį ieškinį, taip pat buvo sudaryta galimybė kaltinamajam pasiruošti gynybai. Kitame teismo posėdyje (2016-10-17), apklausiant V. V. kaip liudytoją, jis (teisėjas) neleido kalbėti apie tas aplinkybes, kurios nesusijusios su nagrinėjamu įvykiu. Teisėjas pažymi, kad liudytojos teiginiai, jog jis šaukė, neleido kalbėti, šaipėsi, krapštė nagus ir pan. yra išgalvoti. Su liudytoja bendravo ir klausimus jai uždavė normaliu tonu, kaip ir kitiems proceso dalyviams. Teiginiai, kad su kita liudytoja elgėsi nemandagiai, šaipėsi ir klausinėjo apie turimas žemes, išgalvoti. Proceso metu neleido kaltinamojo advokatui užduoti liudytojams tų klausimų, į kuriuos jau buvo atsakyta.

Komisijos posėdyje teisėjas V. A. nedalyvavo, pateikė prašymą nagrinėti teikimą jam nedalyvaujant.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija

konstatuoja:

V. V. teikimas tenkintinas – Kretingos rajono apylinkės teismo teisėjui V. A. iškeltina drausmės byla.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – ir Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinamos priežasties.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija pažymi, kad teisėjui yra keliami aukštesni elgesio standartai nei kitiems asmenims. Tiek eidamas tiesiogines pareigas, tiek laisvu nuo pareigų atlikimo metu jis turi vadovautis Teisėjų etikos kodekse įtvirtintais pagarbos žmogui, pavyzdingumo, pareigingumo principais, laikytis šiame kodekse nustatytų teisėjų etikos taisyklių. Kiekvienas teisėjas turi būti nepriekaištingos reputacijos, o tai, be kita ko, reiškia, kad teisėjas turi elgtis mandagiai, korektiškai, padoriai, pavyzdingai.

Vadovaudamasis Teisėjų etikos kodekse įtvirtintais pagarbos žmogui, teisingumo ir nešališkumo, padorumo, pavyzdingumo principais, teisėjas, be kita ko, privalo gerbti žmogų, jo teises ir laisves, pagarbiai išklausti procese dalyvaujančius asmenis, kaip to reikalauja įstatymas, dėmesingai reaguoti į jų prašymus ir siūlymus, o nepagrįstus prašymus atmesti taktiškai (Teisėjų etikos kodekso 6 str. 1 ir 3 p.); konfliktinėse situacijose elgtis nešališkai, nedemonstruoti savo simpatijų ar antipatijų ir išskirtinio dėmesio atskiriems asmenims ar jų grupėms, bylose dalyvaujantiems asmenims (Teisėjų etikos kodekso 8 str. 5 ir 3 p.); teismo posėdžio metu nerodyti susierzinimo, pykčio, vengti balso pakėlimo, nemoralizuoti teismo procese dalyvaujančių asmenų, posėdžio metu būti oficialiu, kantriu ir mandagiu (Teisėjų etikos kodekso 14 str. 4–6 p.).

Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad teisėjas net ir sudėtingose, konfliktinėse situacijose turi išlaikyti kantrybę, bendrauti mandagiai, dalykiškai, nevartoti žodžių ar formuluočių, dėl kurių gali kilti tam tikrų interpretacijų, dviprasmybių. Kalbėdamas teisėjas visada turi apgalvoti savo sakomų žodžių reikšmę ir vengti su bylos nagrinėjimu nesusijusių dalykų bei asmeninių vertinimų. Teisėjas visose situacijose turi elgtis ir kalbėti taip, kad būtų išsaugotas geras teisėjo vardas ir nepakenkta teismo autoritetui.

Nagrinėjamu atveju, Komisija, įvertinusi pareiškėjos V. V. teikimą, išklausiusi baudžiamosios bylos Nr. 1-83-474/2016 2016-09-09 ir 2016-10-17 teismo posėdžių garso įrašus, nustatė, kad teisėjo V. A. elgesys nagrinėjant baudžiamąją bylą nebuvo nepriekaištingas. Iš nurodytų teismo posėdžių garso įrašų nustatyta, kad teisėjas V. A. su kaltinamuoju tam tikrais momentais kalbėjo itin pakeltu balsu (pvz., kelis kartus šaukė: „Atsistokit, kai su teismu kalbat!“, „Kaip ne taip supratot!?“), moralizavo ir replikavo („Kad aš – teismas – paskirčiau advokatą!?“, „Nenorit – nereikia“, „Visi Jūsų „išsidirbinėjimai“ turi būti pabaigti“, „Kas čia per „Pageidavimų koncertas“? Noriu duodu, noriu – ne!“), „Aš nesuprantu, ką Jūs čia norit padaryt?“), buvo nekantrus, rodė susierzinimą dėl kaltinamojo nežinojimo ir proceso reikalavimų nesupratimo (pvz., „Nu juk aš aiškinu!“, „Tai jau ką tik aš paaiškinau!“, „Ko nesuprantat? „Pageidavimų koncerto“?“), netenkindamas kaltinamojo prašymų, neaiškiai ir nekorektiškai motyvuodavo priimtą sprendimą, o emociškai replikuodavo (pvz., kaltinamajam paprašius skirti laiko susirasti gynėjui, teisėjas pakeltu balsu atsakė: „Jokių! Čia yra normalus bylos vilkinimas, o tokie dalykai negalimi“). Iš 2016-09-09 teismo posėdžio garso įrašo girdėti, kad kaltinamasis dėl tokio teisėjo elgesio ir bendravimo sutrinka, pasimeta, teisėjui mandagiai pasako: „Aš pasimečiau, pakartokit, prašau, ko klausėt“, „Ne, viskas tvarkoje, aš nesiginčiju“. Išklausiusi 2016-10-17 teismo posėdžio garso įrašą, Komisija sutinka su teisėjo V. A. paaiškinimu, kad teismo posėdyje kalbant V. V., teisėjas jos nepertraukė, ant jos nešaukė; apklausdamas teismo posėdyje liudytoją O. P. teisėjas V. A. kalbėjo iš esmės

mandagiai, tačiau epizodiškai pakeldavo balsą, replikavo liudytojais dėl jos pateiktų atsakymų į klausimus.

Baudžiamojo proceso kodekso 241 straipsnio 2 dalis įpareigoja teisiamojo posėdžio pirmininką imtis visų įstatymų numatytų priemonių, kad būtų išsamiai ir nešališkai ištirtos bylos aplinkybės ir suteikia teisę pirmininkui šalinti iš nagrinėjimo teisme visa, kas nesusiję su byla ir kas nepagrįstai užtęsia bylos nagrinėjimą. Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 258 straipsnio 3 dalį, posėdžio tvarką teismo posėdžių salėje užtikrina teisiamojo posėdžio pirmininkas. Atsižvelgus į šias nuostatas, darytina išvada, kad teisėjas V. A., vadovaudamas procesui, turėjo teisę šalinti su byla nenusijusius liudytojams užduodamus klausimus, nutraukti abstraktus pobūdžio pasisakymus, nurodyti, kad į konkretų klausimą jau buvo atsakyta ir pan. Tačiau tai darydamas, teisėjas privalėjo laikytis Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų pagrindinių teisėjų elgesio principų, elgtis ir kalbėti taip, kad nebūtų pakenkta teismo autoritetui, t. y. kalbėti mandagiai, vengti balso pakėlimo, nerodyti susierzinimo, pykčio, nemoralizuoti teismo procese dalyvaujančių asmenų, būti oficialiu, kantriu ir mandagiu. Nagrinėjamu atveju, iš Komisijos nustatytų aplinkybių matyti, kad teisėjas V. A. šių reikalavimų nesilaikė.

Atsižvelgusi į tai, kas išdėstyta, įvertinusi aplinkybę, kad teisėjas V. A. paaiškinime Komisijai nurodo manantis, jog jo elgesys ir kalbėjimo tonas teismo posėdžiuose buvo tinkamas, o pareiškėjos skundo teiginiai išgalvoti, Komisija sprendžia, kad teisėjo V. A. elgesys teismo posėdžio metu yra nesuderinamas su teisėjams keliamais etikos reikalavimais. Kaip jau minėta, teisėjo V. A. veiksmuose įžvelgtini teisėjams keliamų pagarbos žmogui, teisingumo ir nešališkumo, pavyzdinumo principų pažeidimo požymiai.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, vadovaudamasi Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 2 punktu, 84 straipsniu, Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.1 punktu,

nusprendžia:

iškelti drausmės bylą Kretingos rajono apylinkės teismo teisėjui V. A. ir perduoti ją nagrinėti Teisėjų garbės teismui.

Sprendimas neskundžiamas.

Komisijos nariai:

Aurelijus Gutauskas

Sigita Bieliauskienė

Gintautas Būga

Tomas Janeliūnas

Antanas Šenavičius